

E.M. CIORAN, PRIVIND ÎNAPOI SPRE ROMÂNIA (cartea *Schimbarea la față a României*)

E.M. CIORAN, LOOKING BACK TOWARDS ROMANIA

Mirel ANGHEL

Universitatea de Medicină și Farmacie „Carol Davila”,

B-dul Eroilor Sanitari, nr. 8, București

Catedra de Limbi moderne

E-mail : mirel.anghel@yahoo.com

*In 1937, the philosopher Emil Cioran leaves Romania, the country in which he was born. He goes to France where he settles and in whose language we will write most of his books. The book **Schimbarea la față a României (The Transfiguration of Romania)**, published in 1936, is a radiography of the Romanian nation, of its cultural and historical insignificance throughout history. The book is an exposition of the author's social, political, and cultural beliefs. In the centre of the book is the concept of **history**, Romania being absent from it as a nation because of its ethnic limitation.*

Key words : Cioran, *Transfiguration of Romania*, history

Cuvinte cheie : Cioran, *Schimbarea la față a României*, istorie

„Iubesc istoria României cu o ură grea”

E.M. Cioran

Emil Cioran s-a născut la 8 aprilie 1911 la Rășinari, județul Sibiu. A fost al doilea fiu al lui Emilian Cioran, de profesie preot, și al Elvirei Cioran (fostă Comanciu). A studiat la liceul „Gheorghe Lazăr” din Sibiu, iar studiile superioare le-a urmat la Facultatea de Litere, Universitatea din București, între anii 1928-1932. A murit la 20 iunie 1955 la Paris. Cartea *Schimbarea la față a României* (1936) este un *testament* al despărțirii de România, țară cu care nu se simte solidar și în a cărei limbă va refuza mai târziu să scrie și să vorbească.

Cioran are o prețuire deosebită pentru dictaturile ce pun în centrul lor poporul, văzând în aceste regimuri politice o distribuție eficace a energiilor care, altfel, sunt risipite de democrație. Dacă regimul democrat-popular instaurat în România după cel de-al doilea Război mondial l-ar fi prins în țară, ar fi putut experimenta *binefacerile* unui astfel de sistem politic elogiat de el. România este văzută ca o țară limitată, mărginită etnic, condamnată etern la ratarea măreției și la anonimat. Poporul nostru își conștientizează insignifianța, pe când cele mari (Grecia, Franța), cu o măreție inerentă, evoluează firesc, în mod „iresponsabil”, inconștiente de propria grandoare. În viziunea lui Cioran, scuza atotprezentă (chiar și în zilele noastre) a vitregiilor istoriei nu este decât o altă ratare a prilejului de afirmare și mărire în istorie, o scuză eternă care nu ne face deloc cinste. El oferă ca exemplu de urmat Rusia, neavând cum să știe, în momentul scrierii acestor orgolioase „divagații” (între anii 1935-1936), că în 1944 el însuși, printre mulți alți scriitori și publiciști, va fi obiectul unei campanii a ziarului manist „Dreptatea”, în paginile cărui, la rubrica „Perna cu ace”, Oscar Lemnaru îl denunță pe Cioran drept un susținător care „«de pe culmile disperării» nu vedea decât triumful Gărzii de Fier și al hitlerismului ?” [1]

România este condamnată la pasivitate, încremenită în spiritul defensiv care ne-a caracterizat atât de mult timp. Regretul lui Cioran este de a se fi născut într-o națiune cu un rol minor, o națiune care nu rezistă la testul istoriei, fiind doar o țară periferică din acest punct de

vedere. Pesimistul nu vede nimic bun în trecutul pierdut, prezentul îl dezamăgește într-atât încât îl trimite într-o altă țară în a cărei limbă va scrie, iar viitorul, fără o renaștere vitală a acestui neam, i se pare fără nicio perspectivă. Soluția este scepticismul, „întâiul element care ne dă conștiința destinului nostru” [2]

Încremenită în ruralism și într-o atmosferă telurică, aflată mereu sub semnul placidității mioritice, România și-a ratat șansa devenirii ei, așa cum, spune Cioran, și-a ratat-o și Spania, de exemplu. Țara noastră este îngrădită în aria ei geografică balcanică (de care trebuie să se diferențieze), absentă din istorie. Soarta ei se datorează unor condiții endogene, nu exogene, iar condiționarea are loc din interior spre exterior. Nu vitregiile au scos la iveală lipsa de importanță a istoriei și a culturii române, ci ele s-au mulat pe caracteristicile noastre naționale, găsind un mediu prielnic în pesimismul nostru. Ceea ce s-a relevat a fost mediocritatea noastră inerentă. Ca defecte ale poporului român, Cioran identifică : accentul prea mare pus pe etnic, lipsa de agresivitate în atingerea propriilor țeluri, automulțumirea cu ceea ce-i este dat, fatalismul, scepticismul, pasivitatea. Ne aflăm mereu sub blestemul *Mioriței*, „un blestem poetic și național”. Dintre toate se desprinde figura lui Eminescu, un geniu față de memoria căruia trebuie să păstrăm vie lupta ieșirii din mediocritate.

Schimbarea la față a României este o pleodoarie pentru desolidarizarea autorului de țara în care s-a născut și cu a cărei sensibilitate și cultură el nu mai rezonază. Radiografia națiunii române cuprinde toate planurile ei, cu accent pe cel politic. Cioran a ajuns până acolo, încât, conform mărturiei lui Nicolae Manolescu, „la Paris, la mijlocul anilor '80, refuza încă să vorbească românește.” [3]

Mereu încălziți de focul domol al ortodoxiei, suntem un popor cumsecade, excesiv de primitiv și liniștit, ale cărui calități sunt luate în răspăr de Cioran. Multe dintre defecte sunt împrumutate de la turci, din ale căror obiceiuri am împrumutat în atâția ani de dominație și închinare la Constantinopol. „Plaga turcească” a făcut cel mai mult rău României, consideră Cioran.

România reprezintă o cultură mică, o națiune îmbătrânită precar. Fără o constientizare a identității noastre, fără o asumare a rolului nostru în lume, nimic nu pare destinat schimbării. Aspirația noastră trebuie să fie spre devenire. Totuși, un fenomen îmbucurător a fost, pentru noi, „frenesia imitației” după formele europene, printre puținele fenomene avântate, vitale din istoria noastră culturală, în ciuda procesului de ardere a etapelor, de neasimilare deplină.

Orientarea spre Orient este considerată „plaga noastră seculară”. Filozoful are o poziție anti-ruralistă, într-o perioadă în care populația rurală a României este de aproximativ 80 de procente, iar atitudinea anti-orientală se situează împotriva ortodoxismului naționalist trântit de *gândiristul* Nichifor Crainic la începutul secolului XX. În evoluția sa, poporul român trebuie să opteze pentru industrializare, pentru urbanizare, deoarece satul este doar un rezervor de sensibilitate, opus orașului, care este un loc al evoluției și al cunoașterii. Critică absența României din istorie, văzând istoria ca un proces activ prin intermediul căruia o națiune se impune în conștiința universală prin : mari gânditori, războaie (îndeosebi cele de cucerire) în care este angrenată sau prin specificul național înscris în zestrea ei genetică. România, din aceste puncte de vedere, este limitată doar la starea ei ontică, fiind lipsită de măreția aspirațiilor, a cuceririlor, neavând „pasiunea devenirii frenetice”.

Punând în centrul acestei cărți conceptul de *forță* în manifestarea sa extremă – războiul – Cioran face apologia statelor cu un trecut încărcat de războaie (Franța, Germania), care au marcat istoria, relevând insignifianța unui stat ca România, lipsit de impulsul unei răzvrățiri împotriva propriei naturi interioare.

Dezvoltarea culturală a României s-a produs în limitele etnicului, ignorată de istorie. Aceasta este diferența între *țară* și *națiune*, prima fiind doar o limitare, o închisare în specific local, lipsită de aura universalității. Complexul periferiei este dat și de balcanismul nostru, o zonă geografică ce ne-a încetinit și ea dezvoltarea și afirmarea. Astfel, România a ars la focul molcom al

etnicismului ei. Tradițiile, spune Cioran, sunt cele care scot popoarele din ritmul istoriei. Altfel, ele sunt condamnate la localism și periferic.

Concluzii

Hulirea țării din care a plecat este doar o mască afișată de un teribilist care folosește orice prilej pentru a broda liric pe marginea unor teme, printre care și cea a naționalismului. Cartea *Schimbarea la față a României* reprezintă o încercare de circumscriere a problemei identității noastre naționale în coordonate individualizante, într-o perioadă în care ideea de afirmare statală era la mare preț.

NOTE ȘI BIBLIOGRAFIE

[1] O.L. , *Inaugurând o rubrică: Perna cu ace*, în *Dreptatea*, I, nr. 7, 2 sept. 1944, apud Ana Selejan, *Trădarea intelectualilor. Reeducare și prigoană*, Editura Cartea Românească, București, 2005, p. 34.

[2] Cioran, E.M. , *Schimbarea la față a României*, Editura Humanitas, București, 1990, p. 31.

[3] Manolescu, N. , *Istoria critică a literaturii române. 5 secole de literatură*, Editura Paralela 45, Pitești, 2008, p. 878.

Resurse electronice:

<http://enciclopediaromaniei.ro/wiki/Sat> - consultată la data de 10 august 2009.